

Płonka-Syroka, Bożena / Domosławski, Zdzisław

Z działalności Oddziału Wrocławskiego Towarzystwa Historii Medycyny w latach 1991-1993

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 38/4, 168-172

1993

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1953 r. było utworzenie Zakładu Historii Nauki PAN (ostatnio Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN), w którym prace podjęli profesjonaliści o specjalistycznym przygotowaniu metodologicznym i merytorycznym oraz uczeni zajmujący się tymi zagadnieniami na marginesie swych studiów specjalistycznych.

Wydany w 1953 r. pierwszy tom „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej” otworzył ważny okres w rozwoju historii nauki, tworząc podwaliny dyscypliny badawczej. Wydawcy tego tomu, członkowie Komitetu Historii Nauki PAN, mimo trudnych warunków w stosunkowo krótkim czasie zdołali utworzyć Zakład Historii Nauki PAN, który stał się ważną placówką w skali międzynarodowej. Właśnie organizacja tego Zakładu (poźniej Instytutu) oddaje najwierniej realizm ich zamierzeń oraz zdolność wychwytywania problemów o ważnym zapotrzebowaniu teoretycznym i praktycznym. Nie przewidziano tylko jednego, że po wielu latach ważnej działalności badawczej przestaną ukazywać się „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej”.

Zbigniew Wójcik
(Warszawa)

Z działalności Oddziału Wrocławskiego Towarzystwa Historii Medycyny w latach 1991-1993

Z początkiem 1991 r. został wybrany nowy Zarząd Oddziału Wrocławskiego PTHMiF, w składzie: prof. Zbigniew Domosławski — przewodniczący; prof. Ryszard Ergetowski — wiceprzewodniczący, dr Bożena Płonka-Syroka — sekretarz, dr Andrzej Kierzek — skarbnik. Zarząd postawił sobie jako główne cele swojej działalności zwiększenie zainteresowania historią medycyny i farmacji w środowisku medycznym i historycznym Dolnego Śląska, podjęcie starań umożliwiających wzrost frekwencji na zebraniach naukowych oraz szersze podjęcie tematyki interdyscyplinarnej. Uwzględniwszy fakt, że na terenie regionu i w samym Wrocławiu działa szereg towarzystw specjalistycznych, m.in. Polskie Towarzystwo Lekarskie, Polskie Towarzystwo Historyczne, są organizowane instytucjonalne szkolenia realizowane przez Ośrodki Doskonalenia Kadr Medycznych i większe jednostki szpitalne, Oddział Wrocławski

PTHMiF postanowił zwrócić się do nich z ofertą współpracy.

W okresie sprawozdawczym Zarząd wprowadził kilka nowości celem ożywienia zainteresowania historią medycyny i farmacji w środowisku. Pierwszą była organizacja wspólnych posiedzeń naukowych z towarzystwami specjalistycznymi, których tematem była historia medycyny. Drugą nową formą pracy były posiedzenia wyjazdowe Oddziału Wrocławskiego, organizowane w muzeach i szpitalach regionu. Nową formą pracy Oddziału było również wprowadzenie stałego kącika nowości bibliograficznych, recenzowanych na posiedzeniach. Członkowie Oddziału prezentowali również własne publikacje na specjalnych posiedzeniach o charakterze promocyjnym lub w części poświęconej omówieniu nowości bibliograficznych. Regularne, comiesięczne posiedzenia naukowe Oddziału, odbywały się w sali Kliniki Ginekologicznej AM we Wrocławiu, przy ul. Chałubińskiego 3. Obok stałych członków PTHMiF w posiedzeniach Oddziału brała udział grupa profesjonalnych historyków wrocławskich, żywo zainteresowanych historią medycyny i różnymi problemami z zakresu historii nauki.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 20 zebrań naukowych, wygłoszono 35 referatów i 5 sprawozdań ze zjazdów naukowych. Odbyło się 8 prezentacji nowości bibliograficznych, 2 dyskusje panelowe. Odczytano także 1 wspomnienie pośmiertne. 21 referatów przygotowali pracownicy Zakładu Historii Medycyny i Farmacji AM we Wrocławiu, 9 innych placówek AM, 13 innych placówek naukowych, 11 innych zakładów Służby Zdrowia.

Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się posiedzenia wyjazdowe Oddziału, w Brzegu, Legnicy, Kłodzku i Kowarach, opisane już w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” (1992, XXXVIII, nr 2, s. 284-286).

Szczegółowy program posiedzeń naukowych Oddziału przedstawiał się następująco:

1. 16 III 1991, 212 posiedzenie: B.Płonka-Syroka: *Badania nad hipnozą w medycynie francuskiej i angielskiej x XIX w.* L.Dec, Z.Domostawski: *Wkład lekarzy polskich w rozwój kultury fizycznej XIX w.*

2. 13 IV 1991, 213 posiedzenie: T.Grzegorzczak-Skibińska: *Europejskie tradycje kowarskiej fizjatrii*; A.Kierzek: *Dokonania Teodora Herynga (1847-1925) w leczeniu gruźlicy.*

3. 4 V 1991, 214 posiedzenie: P.Kozerski: *Tradycje dynastyczno-królewskie Piastów Brzesko-Legnickich. Prezentacja dzieł medycznych w zbiorach Muzeum w Brzegu.* (posiedzenie wyjazdowe w Brzegu).

4. 1 VI 1991, 215 posiedzenie: E.Sobieszek-Bednarek: *Berlińska instrukcja z 1775 r. dotycząca ratowania w nagłych wypadkach*; Z.Krawczuk: *Feliks Nawrocki (1848-1902) jako fizjolog i historyk medycyny*; J.Zmarz: *Księgi metrykalne jako źródło oceny stanu zdrowia populacji*.
5. 12 X 1991, 216 posiedzenie: Z.Domosławski: *Światowy Kongres Polonii Medycznej w Częstochowie*; B.Płonka-Syroka: *XIV Krajowy Zjazd PTHMiF w Krakowie*.
6. 16 XI 1991, 217 posiedzenie: A.Niedzielenko: *Stan badań nad historią opieki zdrowotnej w Legnicy*; E.Sobieszek-Bednarek: *XVIII-wieczna medycyna w Legnicy na podstawie druków urzędowych*; Z.Krawczuk: *Wrocławska dysertacja Ludwika Gąsiorowskiego i jej śląskie implikacje*; A.Lipiński: *Ze śląskiej teki literackiej* (posiedzenie wyjazdowe w Legnicy).
7. 14 XII 1991, 218 posiedzenie: A.Kierzek: *Krakowski fizyk Władysław Natanson a warszawscy otolaryngolodzy*; B.Popielski: *Konferencja Niemieckiego Towarzystwa do Walki z Nieprofesjonalnymi Metodami Leczenia*.
8. 22 II 1992, 219 posiedzenie: W.Wojtkiewicz-Rok: *Lwowskie Towarzystwo Lekarskie w latach 1867-1918*; B.Płonka-Syroka: *Doktryny medyczne typu hermetycznego — struktura, geneza, uwarunkowania recepcji*.
9. 21 III 1992, 220 posiedzenie: E.Kaczmarek: *Z dziejów medycyny Ziemi Kłodzkiej i jej polskich tradycji*; A.Syroka: *Apteki kłodzkie*; A.Andrejew: *Kacper Schwenckfeldt (1563-1609) śląski lekarz, renesansowy badacz przyrody*; F.Wąsik: *100 lecie Kliniki Dermatologicznej we Wrocławiu*; K.Toczyska-Rudysz: *Zarys dziejów Muzeum Ziemi Kłodzkiej* (posiedzenie wyjazdowe w Kłodzku).
10. 25 IV 1992, 221 posiedzenie: B.Popielski: *Profesorowie lwowscy w anegdocie*; W.Wojtkiewicz-Rok: *Towarzystwa lekarskie we Lwowie*; A.Kierzek: *Krakowski fizyk Władysław Natanson (cz. 2)*.
11. 23 V 1992, 222 posiedzenie: Z.Domosławski: *Tradycje współpracy interdyscyplinarnej w regionie jeleniogórskim*; T.Grzegorzczuk-Skibińska: *90 lat Zakładu Przeciwgruźliczego „Wysoka Łąka”*; E.Więckowska: *Z dziejów ubezpieczalni społecznych Izb Lekarskich w II Rzeczypospolitej*; J.Zmarz: *Dolnośląskie dzieje prof. Leśtawa Węgrzynowicza (1885-1956)*; W.Wojtkiewicz-Rok: *Towarzystwa Lekarskie we Lwowie 1864-1918* (wyjazdowe posiedzenie jubileuszowe — Kowary).

12. 20 VI 1992, 223 posiedzenie: F.Wąsik: *100 lecie Kliniki Dermatologicznej we Wrocławiu*; H.Schadewaldt: *Albert Neisser (1855-1916) i jego wkład do medycyny światowej*; Z.Domosławski: *35-lecie Oddziału Wrocławskiego PTHMiF* (wspólne posiedzenie jubileuszowe).
13. 10 X 1992, 224 posiedzenie: R.Ergetowski: *Problem katyński w świetle badań Franza Kadella*; B.Płonka-Syroka: *Sprawozdanie z pobytu naukowego w Instytucie Sudhoffa w Lipsku*.
14. 19 XI 1992, 225 posiedzenie: A.Kierzek: *Goerbersdorfskie lata Alfreda Sokołowskiego (1850-1924)*; B.Płonka-Syroka: *Neohipokratyzm a renesans medycyny uzdrowskiej w XIX w.*; A.Syroka: *Lecznictwo wodami mineralnymi na ziemiach polskich w XIX w.*
15. 12 XII 1992, 226 posiedzenie: ks. J.Pater: *Śląski Hipokrates Leopold Wilhelm Tharoul (1640-1720)*; Z.Domosławski, P.Golusi: *W sprawie motywów medycznych w sztuce sakralnej* (W Muzeum Archidiecezjalnym z demonstracją rękopisów i starodruków).
16. 13 II 1993, 227 posiedzenie: J.Maroń: *Atak gazowy pod Legnicą — fantazja czy rzeczywistość*; B.Płonka-Syroka: *Mesmeryzm — od astrologii do bioenergoterapii*. Promocja książki (rec. Z.Domosławski: *Kwartalnik HNiT* 2/93 s. 211-213).
17. 17 III 1993, 228 posiedzenie: Z.Piela: *Realizacja idei wczesnej prewencji na koloniach lwowskich w Rymanowie-Zdroju*; L.Dec, Z.Domosławski: *W sprawie powiązań medycyny z kulturą fizyczną w okresie międzywojennym*; R.Hajzik: *Ewolucja idei zdrowego człowieka*.
18. 17 IV 1993, 229 posiedzenie: B.Popielski: *Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów*; J.Burchardt: *Opisy rękopisów w Erfurcie i Lipsku zawierających traktaty lekarskie Tomasza z Wrocławia (1297-1378)*.
19. 15 V 1993, 230 posiedzenie: Z.Domosławski: *Paracelsus (1493-1541) w 500-lecie urodzin*; J.Barancewicz: *Zdrowie a stan zdrowia ludności*; A.Białas: *Medycyna afrykańska — dawniej i dziś* (wspólne posiedzenie wyjazdowe — Kowary).
20. 5 VI 1993, 232 posiedzenie: H.Schittny: *600-lecie Apteki pod Murzynem*; R.Żerelik: *Relacja aptekarza jezuitów kłodzkich z podróży do Ameryki w 1693 r.*; Z.Domosławski: *Terapia zachowawcza w epokowych dziełach klasyków medycyny*; E.Lamer-Zarawska: *Współczesne miejsce ziołolecznictwa*; A.Syroka: *Materiały źródłowe do dziejów aptek dolnośląskich*; W.Wojtkiewicz-Rok: *Zioła lecznicze w kalendarzach XVIII-wie-*

cznych; E. Więckowska: *Leki roślinne w instrukcjach przeciw zarazie w XVI-XVIII wieku*. (jubileuszowe zebranie naukowe w Kłodzku — wspólne z innymi Towarzystwami Naukowymi).

Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Wrocławskiego PTHMiF wybrało nowy Zarząd w składzie: mgr A. Syroka – przewodniczący, dr W. Wojtkiewicz – wiceprzewodniczący, dr B. Płonka-Syroka – sekretarz,

W okresie pracy Zarządu Oddział Wrocławski PTHMiF liczył 34 członków. W trakcie kadencji zmarł zasłużony historyk medycyny, autor wielu prac i dydaktyk, dr Zdzisław Traunfellner (1921-1992). Dr Jerzy Burhardt obronił pracę habilitacyjną w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN. Lek. med. Zdzisław Krawczuk obronił w AM we Wrocławiu pracę doktorską z zakresu historii medycyny. Cztery inne osoby mają przygotowane rozprawy doktorskie z tego zakresu.

Członkowie Oddziału Wrocławskiego zostali wybrani: do Komitetu Społecznych Aspektów Medycyny PAN (prof. Z. Domosławski), Zarządu Głównego PTHMiF (dr B. Płonka-Syroka), na Przewodniczącego Sekcji Historii Farmacji Oddziału PTFarm we Wrocławiu oraz sekretarza Sekcji Historii Nauki i Kultury Oddziału PTH we Wrocławiu (mgr A. Syroka).

Członkowie Oddziału opublikowali w okresie sprawozdawczym kilkadziesiąt prac. Monografie opublikowali dr hab. J. Burhardt, dr W. Wojtkiewicz-Rok, dr E. Więckowska, dr B. Płonka-Syroka, prof. Z. Domosławski. Członkowie Oddziału podjęli także prace w redakcjach czasopism naukowych. Mgr A. Syroka jest redaktorem czasopisma „Biuletyn Dolnośląskiej Izby Aptekarskiej”. Dr B. Płonka-Syroka jest redaktorem działu historycznego tego czasopisma oraz sekretarzem redakcji czasopisma „Medycyna Nowożytna. Studia nad Historią Medycyny”. Prof. Z. Domosławski opracował skrypt z zakresu historii medycyny.

Oddział Wrocławski PTHMiF organizuje w roku 1994 Krajowy Zjazd PTHMiF. Nowy zarząd Oddziału serdecznie zaprasza do nadsyłania zgłoszeń udziału, na adres sekretarza: Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki we Wrocławiu, ul. Parkowa 13, 51-616 Wrocław.

*Zdzisław Domosławski
Bożena Płonka-Syroka
(Wrocław)*